

13.6.2016

STM/877/2016

Jakelussa mainituille

Viite

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMINTAKERTOMUSKANNANOTTO TYÖTTÖMYYSTURVAN MUUTOKSENHAKULAUTAKUNNAN TOIMINTAVUODESTA 2015 SEKÄ TULOSSOPIMUSKAUDELTA 2012 - 2015

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän toimintakertomuskannanottonsa työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnasta vuodesta 2015 sekä tulosohjauskaudelta 2012 - 2015, ja niistä toimenpiteistä, joihin työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta annettu toimintakertomus, 4.5.2016 annettu sosiaali- ja terveysministeriön tilintarkastuskertomus ja muut selvitykset antavat aiheita.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta on erityistuomioistuimeen rinnastettava sosiaalivaikutuksen lautakuntatyypinen muutoksenhakuelin. Sen tehtävänä on kansalaisten oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden edistäminen tuottamalla kohtuullisessa ajassa oikeudenmukaisen, yhdenmukaisen ja perustellun päätöksen kansalaiselle, joka on tyytymätön ensimmäisen asteen päätöksentekijän tekemään päätökseen. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön kirjanpitoyksikköön ja sen tilinpäätös raportoidaan osana ministeriön tilinpäätöstä.

Lautakunnan toiminnasta säädetään työttömyysturvalain (1290/2002) 12 a luvussa ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnasta annetussa asetuksessa (1178/2006).

1. Yleisarvio ja valmistelu

Vuonna 2015 tavoitteena oli 9 800 asian käsitteleminen ja koko vuoden keskimääräisen käsittelyajan pitäminen yhdeksässä kuukaudessa. Valitusten käsittelyaika on ollut vuonna 2015 keskimäärin 7,5 kuukautta, kun se vuonna 2014 oli 7,1 kuukautta. Käsittelyaikatavoite näin ollen saavutettiin. Toimintavuonna ratkaisumäärälle asetettu tavoite (9 800) saavutettiin, sillä lautakunta ratkaisi yhteensä 10 091 asiaa, joka on lähes yhtä paljon kuin vuonna 2014 (10 164).

Valitusten keskimääräinen käsittelyaika nousi edellisen vuoden 7,1 kuukaudesta 7,5 kuukauteen. Kertomusvuonna lautakuntaan tuli vireille 13 211 asiaa, joka on selvästi enemmän kuin vuonna 2014 (10 997). Vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi 20,2 %. Tämän vuoksi vuonna 2015 lautakunnassa ratkaistujen asioiden määrä ei yltänyt vireille tulleiden asioiden määrän tasolle ja näin ollen 3120 asiaa jäi käsittelemättä. Käsittelyvuoroaan odottavien asioiden määrä on muuttaman viime vuoden aikana kasvanut huomattavan suureksi (kertomusvuoden lopussa 9 569 asiaa ja vuoden 2014 lopussa 6 441 asiaa).

Tulossopimuskaudella 2012 - 2015 lautakunta on pystynyt kasvattamaan ratkaistujen asioiden määrää (10 091 asiaa v. 2015, 10 164 asiaa v. 2014, 8 754 asiaa v. 2013, 8 710 asiaa v. 2012). Vireille tulleiden asioiden voimakkaan kasvun vuoksi käsittelyvuoroaan odottavien asioiden määrä on kuitenkin kääntynyt kasvuun.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminta ja sen kehittäminen ovat toimintakertomuksen ja muun aineiston perusteella **tuottaneet hyvän tuloksen toimintavuodelta 2015 (arvosana 4). TTLK:n toiminta on ollut koko tulossopimuskaudella 2012 - 2015 hyvää (arvosana 4-).**

Kannanotto on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön sisäisessä valmisteluryhmässä sekä vakuutusosaston johtoryhmässä. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä, esitelty hallinnonalan kehittämispäivillä 2.6.2016 ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta on antanut siitä palautteen. Sosiaali- ja terveysministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen 4.5.2016 ja vuosiyhteenvetoon sekä työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintakertomukseen.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1. Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Sosiaali- ja terveysministeriön strategia ”Sosiaalisesti kestävä Suomi ” määritteli hallinnonalan kolme päälinjausta:

- hyvinvoinnille vahva perusta,
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin sekä
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategisten tavoitteiden toteutuminen ja vaikuttavuus on arvioitu Valtiovarainministeriölle annetussa hallinnonalan tuloksellisuuskertomuksessa hyväksi (asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä).

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden osalta toiminnan tavoite on kansalaisten oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden edistäminen työttömyysturvaa koskevissa asioissa tuottamalla oikeudenmukaisia, yhdenmukaisia ja ymmärrettävästi perusteltuja päätöksiä valitusasioihin.

Lautakunnan päätösten yhdenmukaisuutta kuvaava vakuutus oikeuden muutosaste lautakunnan tekemiin päätöksiin oli 11 prosenttia (vuonna 2014 12 %) kun tavoitteena oli pitää se alhaisena 9 prosentissa. Kertomusvuonna lautakunnan tietoon tuli kaksi sen toiminnasta (käsittelyaika) tehtyä kantelua. Koska ylempien asteen muutospäätöksissä ja kanteluihin annetuissa vastauksissa ei ole mainittu lautakunnan päätösten perusteluja, niin tästä voidaan päätellä, että lautakunnan päätösten laatua on pidettävä hyvänä.

2.2. Arvio toiminnallisen tulostavoitteiden toteutumisesta

2.2.1. Tuotokset ja laadunhallinta

Vuoden 2015 osalta työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan arvioitiin saapuvan noin 11 000 valitusasiaa. Vuonna 2015 lautakuntaan saapui 13 211 valitusasiaa, mikä on 2 214 kappaletta enemmän (kasvu 20,2 %) kuin vuonna 2014.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan tavoitteena oli käsitellä 9 800 valitusasiaa. Lautakunta ratkaisi vuonna 2015 yhteensä 10 091 valitusasiaa, joka on lähes yhtä paljon kuin vuonna 2014 (10 164). Kertomusvuonna keskimääräinen käsittelyaika on pidentynyt ja oli vuoden lopussa 7,5 kuukautta. Vireille tulevien valitusasioiden määrä on kasvanut voimakkaasti vuosina 2014 ja 2015.

Palvelukyvyn ja suoritteiden laadun osalta lautakunnalle oli asetettu tavoitteeksi käsittelyajan pitäminen yhdeksässä kuukaudessa vuonna 2015. Keskimääräinen käsittelyaika oli 7,5 kuukautta, joten tulostavoite saavutettiin. Lautakunnan keskimääräinen käsittelyaika pidentyi 0,4 kuukaudella vuoden 2014 verrattuna. Käsittelyajan pidentyminen johtuu asioiden ruuhkautumisesta eli siitä, että kä-

sittelyvuoroaan odottavien asioiden määrä on muutaman viime vuoden aikana kasvanut huomattavan suureksi (kertomusvuoden lopussa 9 569 asiaa).

TTLK on tehnyt palvelusopimuksen Valtorin kanssa, mutta vain Valtorin vyvi-postipalvelut on otettu käyttöön. Asianhallintajärjestelmä on otettu osittain käyttöön vuoden 2016 keväällä.

2.2.2. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta ei saavuttanut tulostavoitteitaan, mutta on otettava huomioon, että pienessä virastossa yksittäiset sairaustapaukset ja työkyvyttömyyseläkkeet vaikuttavat runsaasti keskiarvoon. Asetetusta tulostavoitteesta huolimatta työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa ei toteutettu työtyytyväisyysbarometriä vuonna 2015.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa oli vuonna 2015 yhteensä 32,5 henkilötyövuotta, vähän enemmän kuin edellisellä vuonna ja vähän enemmän kuin tulossopimuksen mukainen tavoite 31 htv. On otettava huomioon lisääntynyt valitusmäärä. Lautakunnan määräaikaisten osuus oli 27 %, selvästi enemmän kuin tulossopimuksen tavoite enintään 15 %. Vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeelle jäi lautakunnasta yksi henkilö vuoden 2015 aikana.

Kertomusvuonna sairauspoissaoloja 11,3 päivää henkilötyövuotta kohti. Edelliseen vuoteen verrattuna sairauspoissaolopäivien hieman laski, mutta oli edelleen selvästi enemmän kuin tavoite alle 8 pv/htv.

2.2.3. Toiminnallinen tehokkuus

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan taloudellisuustavoitteeksi asetettiin vuodelle 2015 se, että päätöksen käsittelyhintana on 229 euroa. Käsittelyhinnaksi tuli 252 euroa, joten lautakunta ei päässyt tulostavoitteensa. Päätöksen käsittelyhintana hieman nousi vuoteen 2014 verrattuna, jolloin se oli 241 euroa.

Lautakunnan tuottavuutta mitataan ratkaisuinä henkilötyövuotta kohden. Työn tuottavuuden tavoitteeksi asetettiin 316 ratkaisua henkilötyövuotta kohden. Tuottavuudelle asetettu tavoite ei aivan toteutunut, kun lautakunta ratkaisi 310 valitusasiaa henkilötyövuotta kohden. Edellisvuonna 2014 lautakunnassa ratkaistiin 321 asiaa henkilötyövuotta kohden.

3. Valtiotalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan tilinpäätös on raportoitu osana sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöstä ja tilintarkastuskertomus sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnasta sisältyy tilintarkastuskertomukseen sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksestä vuodelta 2015.

Valtionalouden tarkastusviraston 4.5.2016 päivätyssä tilintarkastuskertomuksessa sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätöksestä vuodelta 2015 ei ollut huomautettavaa.

Toimintakertomus on hallintojooston hyväksymä. Toimintakertomuksen raportointi on ollut pääosin kattavaa ja selkeää.

4. Toimenpiteet

4.1. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalle ehdotetut toimenpiteet

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan työprosesseja on tuloksellisesti kehitetty vastaamaan tarvetta käsittelyajan lyhentämiseen. Vuoden 2015 toiminnalliseen tehokkuuteen liittyvät tavoitteet eivät aivan toteutuneet, mutta ratkaistujen asioiden kappalemäärä on toteutunut hyvin.

Vireille tulevien valitusasioiden määrä on kasvanut voimakkaasti vuosina 2014 ja 2015. Kasvu oli vuonna 2015 20,2 prosenttia.

Toimenpiteet, joita ministeriö edellyttää työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalta tulosten kohentamiseksi.

- Valitusasioiden ruuhkautumisen vuoksi käsittelyajat uhkaavat pidentyä aikaisemmasta. Tämä edellyttää lautakunnassa toteutettavaa sisäisen toimintaprosessin kehittämistä
- ottaa käyttöön vuoden 2016 aikana sähköinen asianhallinta niin, että lautakunta voi uudistaa, kehittää ja nopeuttaa lautakunnan työprosesseja
- päätöstuotanto pidetään tehokkaana huolehtimalla toimivista prosesseista ja optimaalisesta henkilöstörakenteesta.

4.2. Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriö tukee työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan sähköisen asianhallintaprosessin kehittämistä siten, että valitusten käsittelyssä päästäisiin kokonaan sähköiseen toimintaan.

Toimenpiteet, joita ministeriö aikoo toteuttaa, jotta työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintaedellytykset voisivat parantua:

- Sosiaali- ja terveysministeriö jatkaa Vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelman hankkeena aloitettua työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan yhdistämisen selvittämistä. Samalla selvitetään uusien edullisempien yhteisten vuokratilojen hankkimista.
- Sosiaali- ja terveysministeriö tukee työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan sähköisen asianhallintaprosessin käyttöönottoa vuonna 2016 siten, että valitusten käsittelyssä päästäisiin kokonaan sähköiseen toimintaan.

Helsingissä 13.6.2016

Sosiaali- ja terveysministeri

Hanna Mäntylä

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

LIITTEET	STM:n hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumisen arviointi
JAKELU	Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta Ministeriön osastot Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja sihteerit
TIEDOKSI	Valtiovarainministeriö Valtiontalouden tarkastusvirasto Valtiokonttori (Netra) Perhe- ja peruspalveluministeri Tarkastuspäällikkö

LIITTEET: STM:n hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumisen arviointi (arvosana-asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä, aloittamatta/heikko)

Tavoite	Arvio	Perustelut
Hyvinvoinnille vahva perusta		
Terveys ja hyvinvointi osaksi kaikkea päätöksentekoa	Hyvä	Viime vuosina tehty kehittämistyö näkyy siinä, että kuntien terveydenedistämisaktiivisuus on tasaisesti kasvanut koko maan tasolla vuodesta 2011. Kuitenkin kehitettävää on vielä erityisesti perusopetuksen ja liikunnan osa-alueilla. Lisäksi kuntien väliset erot ovat edelleen suuret.
Pidempiä työuria työhyvinvoinnilla	Erinomainen	Vuonna 2015 eläkkeellesiirtymisiän nousu taittui pitkän nousujohtoisen trendin jälkeen. Vuoden 2005 eläke-uudistuksen muutosten ei enää odoteta vaikuttavan merkittävästi eläkkeellesiirtymisiän kasvuun. Työikäisten terveys ja työkyky on parantunut, mikä näkyy työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrän jatkuvana laskuna. Tulevaisuudessa vuoden 2017 eläkeuudistuksen odotetaan asteittain kasvattavan eläkkeellesiirtymisikää. Ikääntyneiden työllisyysasteet ovat tilastohistorian korkeimmat vuonna 2015, mutta kuitenkin edelleen muita pohjoismaita alhaisemmalla tasolla. Työtapaturmien taajuus on laskenut vuodesta 2012 lähtien. Sairauspoissaolojen osuus tehdyistä työtunneista jatkoi vähentymistä vuonna 2015. Vähennys tapahtui erityisesti naisten sairauspoissaoloissa.
Elämän eri osa-alueet tasapainoon	Tyydyttävä	Vanhempainpäivärahoista isille maksettujen päivien osuus kääntyi selkeään nousuun vuonna 2015. Tapahtunutta kasvua selittää vanhempainrahaa saaneiden isien määrä kasvu vuonna 2015. Kuitenkin isien osuus vanhempainrahan saajista on edelleen vähäisempi kuin Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa.
Sosiaaliturvan rahoitus kestäväksi	Tyydyttävä	Sosiaalimenojen suhde BKT:hen on kasvanut yhtäjaksoisesti vuodesta 2012 lähtien. Reaalisesti sosiaalimenojen kasvuvauhti ei ennakkotietojen mukaan hidastunut vuonna 2015, mutta johtuen BKT:n lähivuosi positiivisemmasta kehityksestä sosiaalimenojen kasvuvauhti suhteessa BKT:hen on hieman hidastunut. Sosiaaliturvan menojen kasvu johtui erityisesti vanhuuteen ja työttömyyteen liittyvistä menoista. Väestön ikääntyminen lisää eläkemenoja, mutta eläkemenojen kasvuun on kuitenkin varauduttu. Kuntien kustannusten hillitsemiseksi on selvitetty kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämistä, mutta työ jatkuu edelleen.
Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin		
Vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja	Tyydyttävä	Erityisesti nuorten säännöllinen tupakointi ja humalahakuinen juominen ovat jatkaneet vähentymistä. Myös alkoholin kokonaiskulutus sekä aikuisten tupakointi ovat jatkaneet vähentymistä. Ylipainoisten määrää ei kuitenkaan ole onnistuttu kääntämään laskuun, vaan ylipainoisten osuus on pysynyt samana sekä lasten ja nuorten että aikuisten parissa viimeisten vuosien aikana. Väestöryhmittäisiä eroja hyvinvoinnissa, sosiaalisessa eriarvoisuudessa ja terveydessä ei ole merkittävästi pystytty kaventamaan.
Asiakaskeksisyys palvelujen lähtökohdaksi	Hyvä	Ikääntyneen väestön osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet toteutuvat hyvin ns. vanhuspalvelulain edellyttämällä tavalla. Vanhuspalvelulaki turvaa iäkkäiden osallisuuden sekä väestön tasolla (mm. vanhusneuvostot) että yksilön tasolla (osallisuus palvelujen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin). Perusterveydenhuollon asiakkaiden tyytyväisyys terveyskeskuspalveluihin on viimeisimpien asiakastytyväisyyskyselyjen mukaan kasvanut suur-

		<p>ten kaupunkien terveysasemilla. Kiireettömään hoitoon pääsyä lääkärille joutuu edelleen odottamaan sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa. Hoidon saatavuus on kuitenkin parantunut viimeisten vuosien aikana erikoissairaanhoidon kiireettömissä tapauksissa. Terveydenhuollon palveluihin pääsystä on edelleen enemmän ongelmia kuin muissa pohjoismaissa.</p>
Uudet palvelujen rakenteet ja toimintatavat	Tyydyttävä	<p>Hallitus on sopinut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta tärkeimmistä aluejakoon ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvistä asioista vuoden 2015 loppupuolella. Monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistaminen, valinnanvapauden laajentaminen ja vastuun siirtyminen itsehallintoalueille (maakunnille) on tarkoitus saada voimaan 1.1.2019.</p> <p>Sekä vanhusten että vaikeavammaisten hoidossa tehostettu palveluasuminen on tasaisesti lisääntynyt ja samalla laitoshoidon vähentynyt. Omais- ja kotihoidon asiakasmäärissä ei kuitenkaan ole viimeisimpinä vuosina tapahtunut tavoitteiden mukaista kasvua.</p>
Vahva sosiaalinen yhteenkuuluvuus	Tyydyttävä	<p>Tuloerot ovat kaventuneet jonkin verran viimeisten vuosien aikana. Kuitenkin työttömyyden kasvu näkyy perusturvanvarassa elävien määrän lisääntymisenä samalla aikavälillä. Perusturvan varassa olevien tulotaso ei riitä kattamaan viitebudjetin mukaista kohtuullista minimikulutuksen tasoa muiden kuin eläkeläisten osalta.</p> <p>Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärien jatkoi kasvuaan vuonna 2014. Asiakasmäärän kasvuvauhti kuitenkin hidastui aiempaan vuoteen nähden. Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä kääntyi laskuun vuonna 2014.</p>
<i>Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta</i>		
Vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta	Hyvä	<p>Tapaturmakuolemat Suomessa ovat vähentyneet yhdeksättä vuotta peräkkäin. Suomen tapaturmakuolleisuus on silti EU:n neljänneksi korkein ja noin kaksinkertainen Ruotsiin verrattuna. Äidinmaidosta mitattujen ympäristömyrkköjen (dioksiinien ja PCB-yhdisteiden) pitoisuudet ovat olleet viime vuosina laskussa, mikä on osoitus väestön kemikaalialtistumisen vähenemisestä ja lainsäädännön toimivuudesta.</p> <p>Haasteena ovat mm. asuntojen kosteusvauriot sekä homekoulut ja -sairaalat. Rakennusterveyden ja sisäympäristön terveydellisten olosuhteiden arvioimiseksi ja ongelmista kärsivien potilaiden hoidon kehittämiseksi on kuitenkin aloitettu lukuisia toimenpiteitä.</p>
Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa	Hyvä	<p>Euroopan turvallisuustilanteen merkittävä muutos heijastui voimakkaasti hallinnonalan valmiusasioiden toimintaan, mutta haasteisiin pystyttiin vastaamaan hyvin. Afrikan Ebola-epidemia käynnisti Unionin valmiusjärjestelmien ja avunannon kehittämistyön, joka edelleen lisääntyi turvapaikanhakijatilanteen ja Pariisin marraskuun terroristi iskun takia. Turvapaikanhakijatilanne tiivistettiin valtioneuvostossa ministeriöiden yhteistyötä. Ministeriö vastasi turvapaikanhakijatilanteen julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon kuormituksen kartoituksesta ja seurannasta.</p>

